

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

Distinctio Secunda. De Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

Infamia ju-
ris, ob quæ
crimina cõ-
probatur?

57. Quæres, ob quæ crimina contrahatur Infamia juris?
Resp. I. Regula generalis est, Jure Canonico omnes eos censerit infames, quicumque Jure Civili habentur infames; nisi infamiam Jure Civili introductam Canones speciatim fuitulerint. Prior pars habetur clarè ex *c. Omnes. 6. q. 1.* ubi Hadrianus Papa inquit: *Omnes verò infames esse dicimus, quos Leges sæculi infames appellant.* Concordat *c. Infames. 6. q. 1.* ibi: *Infames esse dicimus omnes, quos Ecclesiastica, vel sæculi leges Infames pronuntiant.* Altera verò pars probatur ex *cap. ult. de Secundis nuptijs*; ubi infamia Jure Civili, *L. 1. C. de Secundis nuptijs*, decreta mulieri intra annum luctûs nubenti, fuit sublata.

Quærantur
potiora.

58. Resp. II. Quænam personæ censeantur Jure Canonico infames, refertur *cit. cap. Infames. 6. q. 1.* Et sunt fures, sacrilegi, incestuosi, homicidæ, perjuri, raptores, malefici, venefici, adulteri, de bellis publicis fugientes, criminibus capitalibus irretiti, sepulchrorum violatores, & alij hujusmodi ibidem enumerati. Et de talibus loquitur Reg. 87. Juris in 6. *Infamibus potiora non pateant dignitatum.*

Quomodo
collatur?

59. Cæterùm Infamia Canonica, quando orta est ex crimine occulto, tollitur per pœnitentiam: secùs, quando ortum habet ex crimine manifesto; ut poit Glossam *c. Illi qui. 6. q. 1.* notat Fagnanus in *c. Vestra. n. 37. de Cohabit. Cleric.* Unde Infamiam juris ex crimine manifesto subortam autoritative tollere, seu abolere, spectat ad Principem, sive ad SS. Pontificem, tanquam Condorem Juris Canonici, *arg. c. Cùm te. de Sent. & re judicata*, & notat idem Fagnanus *c. Vergentius. num. 38. de Hæreticis.*

DISTINCTIO II.

De Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto.

QUÆSTIO I.

Quid, & quotuplex sit Excommunicatio?

Excommu-
nicatio vi
nominis.
quid?

I. **E**Xcommunicatio juxta nominis ethymologiam idem est, ac *extra communionem separatio*. Sed in proposito sumitur ipsa pro *Censura Ecclesiastica*, per quam homo Christianus

stans à communione Ecclesiae separatur. Dicitur etiam alio nomine *Anathema*: nam *anathema* graecè, significat separationem alicujus à reliquis partibus, & quidem frequentius, prout ejusmodi separatio fit ab Ecclesia, tanquam alicujus execrandi & maledicti; prout haereses & haeretici, aliique peccatores incorrigibiles, ab Ecclesia anathematizantur.

2. Interim licet Excommunicatio, & Anathema, essentialiter non differant (utraque enim importat separationem alicujus ab Ecclesiae communione) differunt tamen quoad solemnitatem: nam excommunicatio quandoque incurritur ipso jure, quandoque profertur per Sententiam Judicis in scriptis comprehensam: Anathema verò cum certis ceremonijs, *c. Debent. 11. q. 3. praescriptis*, ad terrorem caeterorum peragitur. Siquidem debent duodecim Presbyteri Episcopum circumstare, & lucernas ardentes in manibus tenere, quas post latam Anathematis sententiam in terram projiciunt, & pedibus conculcant: cui solemnitati alia quoque maledictiones, & execrationes verbales addi solent. Hinc *c. Cum non ab homine, de Judicijs*, Clericus depositus incorrigibilis primùm excommunicari, deinde verò crescente contumaciâ Anathematis mucrone ferri jubetur.

Excommu-
nicatio, &
Anathema,
an differant

Datur in Ec-
clesia pote-
stas ferendi
Excommu-
nicationē,
aliasque
Censuras.

3. CONCL. I. Datur in Ecclesia Catholica potestas ferendi Excommunicationem, ac alias Censuras Ecclesiasticas, jure Divino eidem concessa. Ita omnes Catholici; atque desumitur ex perpetua praxi & sensu Ecclesiae; tum ex illo generali dicto Salvatoris, *Matth. c. 16. Et tibi dabo claves regni caelorum: Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in caelis. Et Matth. cap. 18. Dic Ecclesia: Si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.*

4. Et tali potestate jam usus fuit D. Paulus Apostolus, dum *1. Corinth. 5. quempiam Sathanæ tradidit, hoc est, excommunicavit, seu ex consortio Fidelium ejecit; prout ipsemet Apostolus ibidem indicat, dicens: Et non magis luctum habuistis, ut tollatur de medio vestrum, qui hoc opus fecit. In quem locum D. Augustinus, relatus *c. omnis. 11. q. 3. ait: Omnis Christianus, qui à Sacerdotibus excommunicatur, Sathana traditur. Quomodo? Scilicet, quia extradiabolus est, sicut in Ecclesia Christus. Unde illos, quos tunc Apostolus Sathana esse traditos praedicat, excommunicatos à se esse demonstrat. Quinimo Scotus 2. dist. 19. q. un. §. De quinto notat, in 1. pistolis D. Pauli legi, quòd ipse tribus vicibus excommunicaverit; nempe**

D. Paulus
potestate
excommu-
nicandi ali-
quoties usus
fuit.

pe 1. Corinth. 5. ut jam dictum. Et 1. Timoth. 1. ibi: *Ex quibus est Hymeneus & Alexander, quos tradidi Sathana, ut discant non blasphemare.* Et Galat. 1. *Si quis vobis evangelizaverit prater id, quod accepistis, anathema sit.*

Excommu-
nicatio,
quid?

5. CONCL. II. *Excommunicatio est Censura Ecclesiastica, qua homo Christianus à communione Fidelium separatur.* Ita Doctor Subtilis *loc. cit. §. De quinto*, ubi ait: *Excommunicatio simpliciter, que est sola major, est exclusio alicujus a communione fidelium: non quidem exclusio corporalis, que fit in incarceratione, vel exclusione ab alijs; sed excludendo per prohibitionem, ne communicet cum alijs, nec alij cum eo: estque in re communis.* Dicitur, *Censura Ecclesiastica: quæ particula stat loco generis, nam reliqua stant loco differentie.* Et additur, *qua homo Christianus separatur à communione Fidelium.* Tum quia Ethenici, & nunquam baptizati, nequeunt excommunicari; cum necdum re ipsa in Ecclesiam fuerint ingressi per Baptismum. Tum quia per hanc particulam Excommunicatio differt ab alijs Censuris Ecclesiasticis, ut magis patebit ex dicendis.

Dividitur in
majorem, &
minorem,

6. CONCL. III. *Excommunicatio ut sic ex parte boni, quæ privat hominem, proprie ac principaliter dividitur in majorem, ac minorem; eò, quòd possit quis à communione Fidelium separari vel ex parte solum, vel ex toto: quamvis si nomen Excommunicationis absolutè ponatur, nec aliud exprimat, illud sit intelligendum de Excommunicatione majori.* Ita Scotus *loc. cit.* estque communis; & habetur *c. Si quem de Sent. excommunic.* ubi dicitur: *Si quem sub hac forma verborum, illum excommunico, vel simili, à Judice suo excommunicari contingat, dicendum est, eum non tantum minori, qua à perceptione Sacramentorum, sed etiam majori excommunicatione, qua à communione Fidelium separat, esse ligatum.*

Absolutè
posita deno-
tat majore-
m.

Excommu-
nicatio mi-
nor, quid?

7. CONCL. IV. *Excommunicatio minor est Censura Ecclesiastica, privans hominem perceptione Sacramentorum.* Ita habetur *ex cit. c. Si quem. de Sent. excomm. juncto c. Si celebrat. de Clerico excommun. &c.* Ubi de excommunicato excommunicatione minori dicitur, quòd non videatur à collatione, sed participatione Sacramentorum (que in sola consistit perceptione) remotus.

Ejus effe-
ctus, quis?

8. Unde infertur, quòd proprius & adæquatus Excommunicationis minoris effectus sit, privare hominem solo usu passivo seu receptione Sacramentorum Ecclesiæ; ac proinde ipsa tantum separet secundum quid à communione Fidelium, videlicet quoad solam Sacramentorum participationem, sive receptio-

tionem. Per quod ea differt ab Excommunicatione majori, quæ longè plures, eósque gravissimos effectus habet, uti patebit ex Quest. seq.

9. CONCL. V. Excommunicatio major, quæ est simpliciter Excommunicatio, benè definitur, quòd sit Censura Ecclesiastica, qua quis à communione Fidelium simpliciter separatur. Ita definitur tum ex Doctore Subtili *loc. cit.* tum ex *cit. c. Si quem de Sent. excommunicat.* Quamvis enim ibidem non apponatur ly, simpliciter: tamen textum illum loqui de separatione totali (id est, quæ fit tum per privationem Sacramentorum Ecclesiæ, tam recipiendorum, quam administrandorum; tum etiam per privationem communium Suffragiorum Ecclesiæ, nec non & convictus Civilis, seu exterioris communionis Fidelium) communiter intelligunt Doctores, prout mox ampliùs explicabitur. Hinc sic

Excommunicatio major, quæ?

QUÆSTIO II.

Qui sint effectus Excommunicationis majoris?

10. **N**otandum hic cum D. Bonaventura in 4. dist. 18. art. 1. q. 1. & alijs, quòd triplex sit Communio Fidelium, nempe purè interna, purè externa, & media seu mixta. Communio, seu Communio Fidelium purè interna consistit in Fide & Charitate, per quam Fideles inter se, & cum Christo Capite suo, mysticè copulantur: & ratione hujus unionis, seu communionis, potest unus Fidelis impetrare alteri de congruo specialia beneficia, eique si cæteròquin capax est, applicare proprias satisfactiones; juxta quod testatur David Psal. 118. *Particeps ego sum omnium timentium te.* Concordat illud Symboli Apostolici: *Credo Sanctorum Communionem.* (a)

Communio Fidelium, triplex. Purè interna.

(a) Vide dicta Tractat. 12.

Distinct. 3.

Quest. 7. per totum. Purè externa.

na.

11. Communio Fidelium purè externa, est merè politica, consistens in Fidelium convictu, colloquio, aliisque commercijs. Et hæc olim prohibita fuit exhiberi excommunicatis excommunicatione majori: verùm hodie post Concilium Constantiense, circa annum Domini 1414. celebratum, per constitutionem Martini V. quæ incipit, *Ad evitanda*, generaliter ejusmodi prohibitio sublata est, exceptis duobus casibus, videlicet nominatim excommunicatis ac denunciatis, & notorijs Clericorum percussoribus.

12. Tan-

Et media,
seu mixta.

12 Tandem *Communio Fidelium media, seu mixta* est, quæ in exterioribus actionibus, seu cæremonijs Ecclesiasticis consistens, internam ac spiritualement fructum ex propria institutione continet. Quò spectat imprimis usus tam activus, quàm passivus Sacramentorum; id est, administratio, & perceptio eorum: deinde communia Ecclesiæ Suffragia, quæ in Sacrificio Missæ, aliisque publicis Officijs, utputà in Horis Canonicis, in Benedictionibus Cinerum, Palmarum, & hujusmodi, pro universa Ecclesià ad Deum funduntur. Huc adde satisfactiones Christi & Sanctorum, quæ ex communi Thesauro Ecclesiæ per Indulgentias Fidelibus applicantur. His prænotatis, sic

Ecclesià nō
privat ex
communica-
tione
Fidelium
merè inter-
nā:

13. CONCL. I. Certum est, quòd Ecclesià per Excommunicationem neque velit neque possit quempiam privare communione Fidelium merè internā, quæ est per Fidem & Charitatem. Ratio est: quia talibus Virtutibus nemo potest privari invitus, & absque propria culpa mortali: Imò vera Fides & Spes potest etiam manere in peccatoribus, ipsisque excommunicatis, si contra hæc Virtutes propriā voluntate non delinquant. Porro Charitas non tollitur per excommunicationem, sed supponitur jam sublata per peccatum mortale prævium; cum non nisi ob peccatum mortale excommunicatio major infligatur: & potest contingere, ut homo, priusquam ab excommunicatione absolvatur, per contritionem perfectam redierit in gratiam & amicitiam Dei. Layman. lib. 1. tract. 5. part. 2. c. 1. n. 3. & alij.

Neque pri-
vatis oratio-
nibus Fide-
lium:

14. CONCL. II. Insuper certum est, quòd Ecclesià excommunicatum non privet fructu orationum & satisfactionum, quas alij Fideles proprio nomine, ac privatā intentione ipsi applicant. Ratio est: quia hujusmodi bona opera sunt ipsius operantis propria; ergo spectant ad liberam ejus applicationem, non verò ad dispensationem Ecclesiæ. Unde nemo prohibetur pro excommunicatis privatim Deum orare. (b)

(b) De hoc
amplius
n. 17.

Benè tamen
communio-
ne Fidelium
tam mediā
quàm purè
externā.

15. CONCL. III. Excommunicatio major privat excommunicatum communione Fidelium tam mediā, quàm etiam purè externā, seu merè politicā. Ita communis. Ratio est: quia non excedit potestatem Ecclesiæ, privare hominem criminofum, & contumacem, communibus Ecclesiæ Suffragijs, utpote suo nomine factis, ac usu Sacramentorum, vel eidem interdiceret externam conversationem & convivium Fidelium. Quo-

modo autem id intelligendum sit, patebit inductione, explicando plerosque effectus Excommunicationis majoris.

16. Primus itaque effectus Excommunicationis majoris est, privare hominem communibus Ecclesiæ Suffragiis, ita ut excommunicato non prosint, neque ea nomine Ecclesiæ possint pro ipso offerri. Porro hujusmodi communia Ecclesiæ Suffragia commodè ad tria capita reducuntur: quæ sunt in primis SS. Missæ Sacrificium; nam illud nomine totius Ecclesiæ offertur. Deinde Indulgentiæ, utpote quæ proveniunt ex commun The- sacro Ecclesiæ. Tandem huc pertinent Orationes publicæ, aliæque actiones sacræ, quæ à Ministris Ecclesiæ, in quantum tales sunt, ac nomine ipsius Ecclesiæ peraguntur: quales sunt Horæ Canonice, Benedictio solemnè Aquæ benedictæ, Candelarum, Palmarum, Consecratio Ecclesiæ vel Altaris, Officium Defunctorum, & hujusmodi.

I. Excommunicationis majoris effectus, est privatio communis Ecclesiæ Suffragiorum. Hæc quæ sint?

17. Inferitur proinde cum Navarro 6. 27. Manualis, n. 36. & alijs, peccare eos mortaliter, qui orant pro excommunicato oratione publicâ, aut qui cum eo communicant in Oratione publica, seu nomine totius Ecclesiæ factâ. Verùm hoc intelligendum est de excommunicato non tolerato, sed vitando, uti observat Navarrus. Intelligendum ulterius id est de Oratione publica, seu nomine totius Ecclesiæ factâ: nam orationes privatæ, sub quibus comprehenditur *Memento* in Missâ, à Sacerdote mentaliter orando factum, item & jeunia, aliæque pia opera, quæ non fiunt nomine Ecclesiæ, neque ab ejus Ministris quâ talibus, sed proprio cujuslibet nomine, ac ex privata devotione, non prohibentur fieri pro excommunicatis, juxta dicta *num.* 14. Insuper Feriâ sextâ Parasceves, quo die Christus in Cruce pro suis inimicis oravit, etiam Ecclesia publicè & solemniter orat pro Hæreticis ac Schismaticis, qui tamen sunt excommunicati. Item licitum est, solemniter orare pro extirpatione hæresum; & sic indirectè pro ipsis Hæreticis, ut à Deo convertantur, & hujusmodi.

Corollarium notabile.

18. Secundus effectus Excommunicationis majoris est, privare hominem communionem Sacramentorum, tam activâ, quàm passivâ; ita, ut excommunicatus licitè, & absque peccato mortali, non possit ullum Sacramentum recipere, vel administrare. Et hoc intelligendum est non solum de excommunicato adhuc impœnitente, utpote qui ratione sui peccati mortalis prohibetur Sacramenta suscipere, vel administrare; sed etiam

II. Privatio communionis Sacramentorum, tam activæ, quàm passivæ.

M m m m m de

de eo, qui per perfectam contritionem jam rediit in gratiam Dei. Siquidem talis non potest licite, & absque peccato mortali (nisi excusetur iusta causa) ullum Sacramentum recipere, vel administrare, donec fuerit absolutus à sua excommunicatione: ageret enim contra præceptum Ecclesiæ, & expressam illius prohibitionem in materia gravi.

Nisi iusta
causa excu-
setur; & quæ?

19. Additur notanter, *nisi excusetur iusta causa*: qualis foret ignorantia invincibilis, necessitas administrandi Sacramentum ob metum mortis, infamiæ, jacturæ bonorum, ac hujusmodi. Nam si quis excommunicatus, ignorans invincibiliter, se esse excommunicatum, administrat vel recipit Sacramenta, certum est, quòd non peccet mortaliter, ratione ignorantia suæ invincibilis. Similiter, si quis excommunicatus occultus, sibi tamen conscius excommunicationis, urgente gravi necessitate Sacramenta administret, vel recipiat, v. g. ad vitandam mortem, aut scandalum, vel gravem jacturam, non peccabit; dummodò in ejusmodi casu, quo non potest prius obtinere absolutionem ab excommunicatione, perfectam contritionem præmittat receptioni, vel administrationi Sacramentorum. Ratio est: quia

(c) *Tr. 2. Dist. 2. n. 25. & 28.* Lex Ecclesiastica, qualis est de privatione participationis Sacramentorum, tum activæ, tum passivæ, cum tanto rigore non obligat; prout supra (c) jam dictum.

III. Privatio
usûs Divi-
norum Offi-
ciorum.
Divina Of-
ficia, quæ?

20. Tertius effectus Excommunicationis majoris, est privatio usûs Divinorum Officiorum: Ita, ut excommunicatus Missæ, aliisque Divinis Officijs (excepta Concione) non possit licite, & absque gravi peccato interesse. Ubi nomine Divinorum Officiorum intelligitur non solum Missa, sed & cantus Horarum Canoniarum, publica Oratio, Processio, Benedictio olei, aquæ, candelarum, & cætera Ordini Clericali annexa, *excepta Concione*: hanc enim etiam excommunicato non tolerato licet audire, ut sic magis & citius ad poenitentiam exciteretur, *c. Respons. de Sent. excommunicat.*

IV. Privatio
sepulturæ
Ecclesiasti-
cæ,

21. Quartus effectus Excommunicationis majoris, est privatio sepulturæ Ecclesiasticæ. Nam certum est, corpus excommunicati non posse sepeliri in Loco sacro, seu destinato Sepulturæ Fidelium; prout expressè habetur *c. Sacris. de Sepulturis*, allegatâ eâ ratione, quia *quibus non communicavimus vivis, nec debemus communicare defunctis*. Quinimò hac de causa ibidem præcipitur, ut ossa excommunicatorum sepulta in Cæmeterio Ecclesiastico, si possint discerni ab alijs ossibus non excommunicatorum, debeant ex-
huma-

humari, & inde amoveri: secus est, si amplius discerni non possunt. 22. Quod si qui scienter, ac temerarie præsumpserint excommunicationem ipso facto, ac temerarie præsumpserint excommunicationem ipso facto, ut dicitur *Clem. 1. de Sepulturis*. Simulque ante exhumationem ejus, si ossa excommunicati discerni valeant ab alijs, non possunt in illo loco Fidelis sepeliri, neque ibidem Divina Officia celebrari; & post exhumationem (idem dicendum, si corpus excommunicati ibi relictum fuit, eò quòd ab ossibus Fidelium discerni non potuerit) debet locus reconciliari, *c. Consulisti. de Consecrat. Ecclesia*. Siquidem per sepulturam excommunicati Locus sacer fuit pollutus, & ad Divina celebranda Fideliumq; sepulturam factus incapax. Herincx *disp. 6. de Censuris q. 2. n. 30. & alijs.*

Quid juris, si excommunicatus in Loco sacro sepeliatur?

23. Dubitant verò Doctores, an prædictus effectus defacto post Concilium Constantiense locum habeat in solis excommunicatis vitandis, an verò generaliter in omnibus? Ratio dubitandi est: quia in excommunicatis non vitandis videtur cessare ratio ex Jure Canonico superius allata, *quibus non communicavimus vivos, non debemus communicare defunctis*. Nam excommunicatis non vitandis defacto communicamus in vita; & consequenter videtur, eis etiam defacto posse nos communicare defunctis in sepulchro. Et quidem per sepulturam excommunicati tolerati non violari Locum sacrum, ob rationem allegatam, ultrò (d) conceditur: num autem talis in Loco sacro licite sepeliatur, major difficultas est; ad quam

An hic effectus defacto locum habeat in omnibus excommunicatis?

(d) Tr. 14. Dist. 5. n. 126.

24. Resp. I. Certum est, quòd quando alicujus excommunicatio est publica, & ipse fuit mortuus omninò impoenitens, talis non sit sepeliendus in Loco sacro. Ratio est: quia, cum excommunicatio major non feratur, nisi ob peccatum mortale, qui in ea moritur absque ullo poenitentiae signo, censetur notoriè mori in statu peccati mortalis, sicque esse indignus sepulturam Ecclesiasticam. Et hac de causa Hæretici in sua hæresi decedentes non sepeliuntur in Loco sacro: etsi in vivis non fuerint vitandi.

Omninò impoenitens, non est sepeliendus in loco sacro.

25. Resp. II. Utrum excommunicatus, qui ante mortem dedit vera signa poenitentiae, possit absque obtenta prius absolutio- ne mortuus sepeliri in Loco sacro post Concilium Constantiense, si vitandus non fuit, variant Doctores. Et quidè Navarrus *c. 27. Manual. n. 36* & Layman *lib. 1. tract. 5. part. 2. c. 4. n. 9* post Henriquez, putant, talem posse sepeliri in Loco sacro, quando eum piè mortuum esse præsumi potest.

Major difficultas de excommunicato non vitando, & poenitente.

Solutio.

26. Oppositum tamen videtur probabilius, atque tenendum cum Lud. Engel, *tit. de Sepulturis n. 19.* Herincx *loc. cit. n. 31.* Zoëtio, & alijs, quando excommunicatio est publica: quia tunc excommunicatus prius erit absolvendus, saltem post mortem, verberato, juxta Ricum præscriptum in Rituali Romano, ejus corpore, antequam sepeliatur in Loco sacro: quæ quidem absolutio eò duntaxat tendit, ut hujusmodi defunctus restitatur communioni Fidelium quoad publica Ecclesiæ Suffragia (quæ proinde in posterum pro ipso celebrari, atque offerri poterunt) ipsamque sepulturam Ecclesiasticam. Ratio fundamentalis hujus sententiæ est: quia Bulla Martini V. in Concilio Constantiensi edita, quæ incipit, *Ad evitanda*, in fine expressè protestatur, quòd *per hoc non intendit, excommunicatos in aliquo relevare, nec eis quomodolibet suffragari*; ergo publicè excommunicati, sicut olim, *c. A nobis. de Sent. excommun.* ita & nunc privati existunt sepulturâ Ecclesiasticâ, donec absolvantur, non obstante, quòd contriti decesserint. Quòd si verò excommunicatio sit occulta, & non nisi uni vel alteri cognita, non est ipsi neganda sepultura Ecclesiastica: nam eius privatio, cum sit publica, requirit etiam publicam causam, ne aliàs, qui publicè bonus habetur, hac viâ infametur.

V. Incapacitas ad Beneficium Ecclesiasticum.

27. Quintus effectus Excommunicationis majoris, est incapacitas, seu inhabilitas ad quodlibet Ecclesiasticum Beneficium accipiendum. Hinc præsentatio, vel electio alicuius excommunicati, item & institutio, ac confirmatio ipsius in Beneficio, sunt ipso jure irrita; prout habetur *c. Postulasti. de Clerico excommun. vel deposito*, ibi: *Cum excommunicatis communicari non debeat, Clericis excommunicationis vinculo innodatis Ecclesiastica Beneficia conferri non possunt; nec illi valent ea licitè retinere, nisi forsitan cum eis fuerit misericorditer dispensatum; cum ea non fuerint canonicè consecuti, cum concordantijs.* Idque Covarruvias in *c. Alma mater. part. 1. §. 7. num. 3.* Lessius *lib. 2. cap. 34. num. 117.* Layman *n. 7.* & communior aliorum, contra Navarrum, extendunt ad eum casum, quo excommunicatus, etiam toleratus, ignoravit suam excommunicationem: nam licèt ignorantia excommunicationis (dummodò ea probabilis fuerit, & non crassa vel supina) juvet ad effugiendam irregularitatem, aliàsque penas Juris latis contra excommunicatos, quidpiam sibi prohibitum agentes; non tamen sufficit ad habilitandum hominem in ordine ad ea, ad quæ per excommunicationem factus fuit inhabilis.

28. Sex-

28. Sextus effectus Excommunicationis majoris est, quod Rescriptum Sedis Apostolicæ ab excommunicato impetratum, sit ipso jure nullum, ac irritum, *text. clar. cap. 1. de Rescriptis in 6.* Unde hac de causa hodie de Stylo Curia Romanæ plerisque Rescriptis (id est, Litteris Pontificijs quidpiam ad alicujus consultationem, vel relationem respondentibus, aut ad ejus supplicationem concedentibus) præsertim impetratis à Regularibus, solent inferi Absolutio ad cautelam à Censuris, in ordine ad effectum illius Rescripti certius consequendum. Inde enim fit, quod post talem à Censuris absolutionem, datam ad cautelam, postmodum ex hoc capite, quod impetrator illius Rescripti tempore impetrationis fuerit constitutus in excommunicatione, illud nequeat impugnari.

29. Septimus effectus Excommunicationis est: quia excommunicatus privatur omni usu, sive exercitio jurisdictionis spiritualis, ut proinde omnia ejus acta invalida sint. Hinc excommunicatus nequit alium excommunicare, *c. Audivimus. 24. q. 1.* Neque potest conferre Beneficia, *arg. cap. un. Ne sede vacante &c. in 6.* Nec validè eligere, *c. Cum dilectus. & c. Cum inter. 16. de Elect.* ubi electio à suspensis celebrata, censetur irrita: omnis autem excommunicatus, hoc ipso est suspensus ab Officio & Beneficio.

30. Veruntamen istud intelligendum est de excommunicatis non toleratis, seu de vitandis. Siquidem acta excommunicati tolerati valida sunt, quamdiu per oppositam exceptionem non repelluntur; prout notat Navarrus *c. 27. Manual. n. 21.* id probans ex *cap. Ad probandam. de Sent. & re judicat. Pirhing tit. de Sent. excomm. n. 18.* Layman *cit. part. 2. n. 13.* Lessius, & alii. Unde excommunicatus toleratus potest excommunicare, & Beneficia conferre, & eligere, & præsentare, aliâque hujusmodi jurisdictionalia validè exercere, nisi à parte adversa contra eum tanquam minus idoneum excipiat. Accedit ratio: quia ex una parte tales excommunicati tolerantur, & consequenter sustinentur etiam eorum acta (nisi opponatur exceptio) ne alioquin plura incommoda, & inconvenientia oriantur, quæ Concilium Constantiense (e) sublata voluit: ex altera verò parte dictum Concilium ipsos excommunicatos nullatenus in aliquo relevere, vel eis quomodolibet suffragari voluit; ergo sicut antehac. ita & nunc, saltè oppositâ exceptione, eorum acta sunt invalida.

VIII. Priva-
tio commu-
nionis Fo-
rensis.
Limitatur
in Reo,

31. Octavus est : quia Excommunicatio privat etiam communione Forensi ; id est, impedit, quò minus excommunicatus possit esse Judex, Tabellio, Advocatus, Actor, Testis, &c. etiam in causis Civilibus. Hoc tamen non obitante potest excommunicatus stare in Judicio ut Reus ; id est, potest in Judicio conveniri, ibique accusari, & citari : ne alioquin, si accusari, & quocunque alio modo in Judicio conveniri non posset, videretur de sua malitia commodum reportare, *c. Intelleximus. de Judicijs.*

Atque ex-
communicato non
vitando,

32. Quinimò & prior pars defactò solùm procedit de excommunicatis vitandis, seu non toleratis : nam si tolerati sunt, recurrunt dicta *n. 30.* Et quamvis Judex teneatur excommunicatos non toleratos repellere ab agendo, patrocinando, & testificando, ne ipse atque alij illicitè eis communicent, *c. Decernimus. de Sent. excommun. in 6.* junctâ Glosâ ibidem. Si tamen ij sunt tolerati, non tenetur Judex eos repellere (et si possit, dummodò excommunicatio sit notoria) donec pars altera desuper excipiat, ipsamque excommunicationem, si necdum est notoria, intra octo dies aperte demonstrat, *arg. cap. 1. de Except. in 6.* Layman *ibidem n. 14.* & alij.

IX Inforde-
feens per
annum in
excommu-
nicatione fu-
suspectus de
hæresi,

33. Nonus effectus est, quòd, si quis in Excommunicatione per annum continuum inforduerit, hoc est, pertinaciter persistit, is fiat suspectus de hæresi : quia videtur contemnere potestatem Ecclesiæ, cujus Claves atque Excommunicationem non timet. Unde contra talem, *tanquam de hæresi suspectum, procedi potest*, ut habetur in Concilio Trident. *Sess. 25. cap. 3. de Reform.* Et si quis propter suspicionem hæresis, aut alterius criminis conjuncti cum contumacia (ut quia legitime citatus non comparuit) excommunicatus fuit, atque in tali excommunicatione per annum perseveravit, censetur is etiam convictus de illo crimine, *arg. c. Excommunicamus. § Qui autem, de Hereticis, & cum communi tradit Covarruvias in c. Alma mater. §. 7. n. 16.* fusiùs hanc pœnam deducens.

X. Privatio
omnis civi-
lis commu-
nionis.

34. Tandem, ut omittantur quidam alij Excommunicationis effectus minùs notabiles, de quibus Covarruvias *cit. §. 7.* Layman *lib. 1. tract. 8. part. 2. cap. 2.* & alij. Excommunicatio major privat excommunicatum omni Civili, seu Politicâ communicatione Fidelium : adeò, quòd non solùm ipsi excommunicato sit interdicta quælibet Civilis conversatio, sive communicatio Politica cum Fidelibus ; sed etiam vicissim alijs Fidelibus prohibi-
tum

tum sit, ne excommunicati hominis societatem admittere, aut eidem communicare valeant. Alioquin enim, si alij Fideles scienter, & extra casus à Jure concessos, communicarent excommunicato (quod tamen defacto intelligendum est de excommunicato non tolerato, seu de vitando) non solum peccarent, sed etiam ipsimet incurrerent Excommunicationem minorem. Quod, ut melius intelligatur, sit

Hoc procedit de excommunicato non tolerato, sed vitando.

QUÆSTIO III.

Quinam Excommunicati, & in quibus casibus sint vitandi?

35. **P**resens Quæstio procedit solum de excommunicatis excommunicatione majori: nam excommunicati excommunicatione minori duntaxat, nunquam fuerunt vitandi; utpote quæ solum separat excommunicatum à perceptione Sacramentorum, c. Si quem. de Sentent. excommun. Cæterum de prioribus loquendo, defacto communiter distinguunt Doctores, ac dicunt, quòd excommunicati alij sint tolerati, quos cæteri Fideles vitare non tenentur: alij non tolerati sed vitandi, quos nimirum alij Fideles tenentur evitare, nisi & ipsi excommunicationem minorem incurrere velint.

Excommunicati alij tolerati, alij vitandi.

36. **CONCL.** 1. Etsi olim omnes omninò excommunicati excommunicatione majori fuerint vitandi, publici quidem publice, occulti verò occultè: hodie tamen post Concilium Constantiense, circa annum Domini 1414. celebratum, ex moderatione Martini V. nulli excommunicati sunt vitandi, nisi sint specialiter & nominatim denunciati, vel nisi sint notorij percussores Clericorum. Ita Herincx disp. 6. de Censuris, quæst. 2. num. 22. estque Doctorum modernorum communis sententia. Prima pars patet ex Jure Canonico c. Cum non ab homine. de Sent. excommun. cum concordantijs. Altera pars constat ex verbis Constitutionis Martini V. in Concilio Constantiensi editæ, quæ incipit, Ad evitanda, & inter alios refertur à Sylvestro, §. Excommunicatio. 5. num. 7. Unde jam more Ecclesiæ receptissimum est, ut non vitemus, nisi duas illas excommunicatorum species, quas prædictum Concilium vitari jussit; & sunt excommunicati nominatim denunciati, deinde notorij percussores Clericorum.

Excommunicati, qui defacto sint vitandi?

35. Notandum verò, quantum attinet ad percussionem Clerici, quòd tunc censeatur quis esse Notorius percussor Clerici quando

Notorius percussor Clerici, quis?

quando factum adeò notoriè constat, ut non possit aliquà tergiversatione celari, nec aliquo juris suffragio excusari, prout loquitur Pontifex in *cit. Bulla*. Unde si percussio Clerici est adhuc occulta, vel factum ipsum potest probabiliter excusari, v. g. si percussor dicat, se percussisse Clericum ex joco, aut inadvertenter, vel nesciendo esse Clericum, talis percussor Clerici etiam manifestus, non erit vitandus. Herinex *ibidem* cum alijs.

Casus, in
quibus non
licet commu-
nicare ex-
communi-
catis vitan-
dis,
Os.

38. CONCL. II. Prohibitum est, communicare cum excommunicatis vitandis in ijs casibus, qui hoc vulgato carmine comprehenduntur :

Os, Orare, Vale, Communio, Mensa negatur.

Os.

39. Ubi per ly *Os*, intelligitur confabulatio, seu collocutio cum excommunicato, etiamsi fiat per litteras, vel internuntium, aut alia signa. Similiter ratione hujus particulæ intelliguntur prohibita oscula, amplexus, & alia hujusmodi signa amicitia, nec non & receptio munerum. Bonacina *tom. 1. disp. 2. de Excommunic. punct. 6. §. 2. & alij.*

Orare.

40. Per ly *Orare*, prohibetur communio in Sacris, sive in Orationibus, eò quòd non liceat orare simul cum excommunicatis vitandis, neque coram eis Missam celebrare. Quinimò, si excommunicatus vitandus ingrediatur Ecclesiam, ut Missam audiat, monendus erit, ut exeat: quòd si nominatim monitus exire noluerit, novam excommunicationem Papæ reservatam incurrit, juxta *Clem. 2. de Sent. excommun.* ac potest etiam per vim expelli. Si verò hoc fieri nequeat, erunt omittenda Divina Officia, atque ipsamet Missa; dummodò necdum fuerit inchoatus Canon, aut (ut aliqui volunt) Consecratio: tunc enim oportebit pergere usque ad Sumptionem, ne Sacrificium Missæ maneat incompletum; sed peractâ Sumptione Calicis Sacerdos debet discedere, ac reliqua peragere in Sacristia, vel omittere, si talis locus non adsit. Verùm alij astantes debebunt illicò in tali casu exire ex Ecclesia, excepto Ministro Altaris; alioquin enim peccarent participando in Divinis cum excommunicato vitando. Bonacina *loc. cit. punct. 3. §. 1. num. 3.* Herinex *disp. 6. de Censuris, quest. 6. num. 28.* Sannig *disp. 2. de Excommun. q. 2. num. 8. & alij.*

Vale.

41. Per ly *Vale*, prohibetur omnis salutatio honorifica: etiam gestu facta. Notant tamen Doctores, licitum esse, priùs salutantem resalutare; eò, quòd si quædam debiti solutio, quæ etiam debetur inimicis.

42. Per *ly Communio*, prohibetur qualibet societas, quæ fit ^{Comitū-} communicando cum excommunicatis vitandis in habitatione, ^{no.} contractibus, aut exercitio: unde non licet inire contractus cum excommunicato vitando, vel idem opus facere cum eo, aut huiusmodi.

43. Tandem per *ly Mensa*, prohibetur communicatio in ^{Mensa;} cibo, & potu: ut quando unus alterum invitat ad mensam, & quid im- cum ipso manducat; etiamsi talis manducatio fiat eo modo, quo ^{portet?} aliqui communem & socialem vitam agentes, simul comedunt: uti fieri solet in Seminarijs, aut Refectorijs Religioforum.

44. CONCL. III. Quicumque absque rationabili causa ex- ^{Communi-} cante scienter communicat excommunicato non tolerato, ^{cans ex-} sed vitando, non solum peccat, sed etiam ipsemet incurrit Ex- ^{communi-} communicationem, saltem minorem, imò quandoque & majo- ^{catō vitand-} rem. Ita communis Doctorum. Et quidem prima pars patet ^{do peccat?} ex eo: quia talis agit contra rationabilem Ecclesie prohibitio- nem, qua verantur cæteri Fideles communicare cum excommu- nicato vitando, ut eò citius respiscat, & ad poenitentiam, at- que condignam læsis satisfactionem præstandam compellatur. Estque tale peccatum pro gravitate excessus quandoque mortale, præsertim si fiat eiusmodi communicatio in publicis Officijs Divinis, quandoque autem veniale: prout communicando in rebus civilibus, & actionibus humanis, ut plurimum peccari tantummodò venialiter, idque ob levitatem materię, notat Fil- licius *tract. 13. cap. 3. num. 44.* Navarrus *c. 17. Manual. num. 29.* Bonacina *loc. cit. punct. 6. n. 5. & alij.*

45. Altera pars patet ex Jure Canonico varijs in locis, ac ^{Atque in-} præsertim ex *c. Excommunicatos. 11. q. 3.* ubi dicitur: *Nullus cum ex-* ^{currit ex-} *communicatis in oratione, aut cibo & potu, aut osculo communicet, aut communi-* ^{cationem;} *Ave eis dicat: quia quicumque in his, vel alijs prohibitis, scienter excom-* ^{municatis communicaverit, juxta Apostolorum institutionem, & ipse simili} *excommunicationi subiacebit.* Hæc ibi; quibus similia habentur alibi.

46. Dicitur in *Conclusionē*, *Excommunicationem saltem mino-* ^{Et qualem?} *rem, imò quandoque & majorem.* Quia plerumque ejusmodi Ex- communicatio est duntaxat minor, & nulli reservata, qualis ob peccatum quoque veniale contrahi potest: nisi quis cum ex- communicato scienter in crimine communicet criminoso; id est, quando quis cooperatur crimini, vel contumeliæ, propter quam lata fuit excommunicatio, ei dem consilium, favorem aut

Nonnum auxiliuro

auxilium impendendo. Tunc enim non solum peccatur mortaliter, verum etiam incurritur excommunicatio major, & quidem reservata, si alterius excommunicatio reservata fuit: cum *facientem & consentientem par pena constringat*, prout statuitur in *c. Nuper & c. Quod in dubijs. de Sent. excommun.* cum concordantijs.

Causæ ab
hoc excu-
santes.

47. CONCL. IV. Sunt tamen aliquæ causæ, excusantes ab omni censura & culpa eos, qui communicant cum excommunicato vitando, quæ referuntur *can. Quoniam multos. 11. q. 3.* & sequenti versiculo communiter continentur:

Utile, Lex, Humile, Res ignorata, Necessè.

Utile.

48. Per ly *Utile*, denotatur utilitas tum spiritalis, tum corporalis, sive ipsius excommunicati, sive communicantis cum eo, vel alterius. Unde licitum est, tam verbo, quam facio, excommunicatum hortari ad resipiscentiam & conversionem: licitum quoque est, ab excommunicato petere consilium pro se vel pro alijs, quando non adest alius, qui possit æquè utiliter consulere: potest insuper ab ipso exigere debitum, imò & ipse excommunicatus potest privatim (secus in iudicio, quia ibi non admitteretur) petere suum debitum ab alijs.

Lex

49. Per ly *Lex*, intelligitur Matrimonium, ratione cuius potest uxor marito excommunicato, etiam denunciato, communicare quoad thorum & cohabitationem, atque in colloquijs familiaribus; in pertinentibus ad gubernationem domus, & in alijs omnibus obsequijs, quæ præstabat uxor ante mariti excommunicationem.

Humile.

50. Per ly *Humile*, denotantur subjecti; ut sunt liberi, servi, ancillæ, & mancipia, atque rustici servientes, de quibus omnibus fit mentio *cit. c. Quoniam multos. 11. q. 3.*

Res igno-
rata.

51. Per ly *Res ignorata*, datur intelligi quælibet ignorantia, qua quis ignoranter communicat excommunicato, sive ea sit ignorantia juris, sive facti, dummodò non sit affectata.

Necessè,
quid deno-
tat?

52. Tandem per ly *Necessè*, intelligitur quæcunque notabilis necessitas, sive se teneat ex parte excommunicati vitandi, sive ex parte communicantis cum eo, aut alterius; sicutque vel necessitas animæ, vel corporis, vel famæ, aut fortunæ. Hinc excommunicatus potest recipi hospitio, potest ei dari elemosina, & vicissim ab eodem peti, & accipi, quando quis indiget: potest etiam cum eo communicari in eo loco, ubi adhuc est bonæ famæ, si alioquin esset infamandus, & huiusmodi.

QUÆ

QUÆSTIO IV.

De nonnullis Excommunicationibus in particulari.

53. **N**otandum, quod Excommunicationes alix sint late sententia, alix primùm ferenda sententia. Priores sunt, quæ ipso jure imponuntur, &posito delicto mox incurrun- tur: ut si in lege dicatur, *Qui tale delictum commiserit, sit ipso facto excommunicatus*, aut hujusmodi. Excommunicationes ferenda sententia dicuntur eæ, quas Legislator comminatur delinquenti, sũnt que primùm per sententiam Judicis imponendæ: ut si dicatur, *Qui tale crimen commiserit, excommunicetur*, vel hujusmodi; prout amplius supra (d) jam dictum.

54. Notandum ulterius, quod Excommunicationes alix sint reservatæ, alix non reservatæ. Excommunicationes reservatæ dicuntur, quarum absolutionem Superior (nempe Papa, Episcopus, vel PrælatuS excommunicationem ferens) sibi reservavit: unde ab his nemo potest absolvere, nisi ipsemet ille PrælatuS, aut illius Superior, vel qui commissionem absolvendi ab eisdem accepit. Excommunicationes non reservatæ econtrà sunt, quarum absolutionem sibi Superior non retinuit: unde à talibus quilibet approbatuS ConfessariuS absolvere potest, idque ex tacita commissione Superioris; arg. c. Nuper, de Sent. excommunicat. His prænotatis, loquendo de nonnullis Excommunicationibus in particulari, sit

55. **CONCL. I.** Inter Excommunicationes late sententiæ & Summo Pontifici reservatas, in primis sunt CasuS Bullæ Coenæ Domini; quæ Bulla ided sic dicta est, quia annis singulis in die Coenæ Domini publicari solet, ac renovari. EjuS exemplar cum in Ritualibus Diocesanis, tum etiam in Bullario Romano, atque alijs libris passim reperitur, estque Bulla satis longa.

56. Porro Excommunicationes in Bulla Coenæ Domini in diversas personas feruntur. I. Excommunicantur Hæretici, Apostatæ à Fide, receptores, fautores, & defensores Hæreticorum, legentes eorum libros de Religione tractantes, imprimen- tes, defendentes; & Schismatici. II. Appellantes à sententiis, & mandatis Summi Pontificis ad futurum Concilium Generale. III. Prælati, seu Latroneuli maritimi, eorumque fautores &c. IV.

Nonnulli 2. Rapien-

Excommu-
nicationes
late, & fe-
rendæ sen-
tentia, quæ?

(d) Tract.
2. Dist. 2.
n. 35. 36.
& seqq.

Alix relex-
vatæ, alix
non relex-
vatæ.

Bulla Coenæ
Domini,
quæ?

Excommu-
nicationes,
& CasuS in
ea contenti
breviter
enumerantur.

Rapientes bona naufragantium Christianorum, ubi vis terrarum,
 V. Imponentes nova Pedagagia, seu Gabellas, præter habentes
 auctoritatem ad hoc: ut sunt Imperator, Reges, & Principes
 absoluti in terris suis. VI. Falsificantes Litteras Apostolicas.
 VII. Deferentes arma, & alia usui bellico idonea, ad Saracenos,
 Turcas, & alios Christiani nominis hostes, vel Hæreticos ex-
 pressè & nominatim à Sede Apostolica declaratos. VIII. Im-
 pedientes eos, qui victualia, aut alia necessaria Romam vehunt.
 IX. Afficientes iniurijs eos, qui accedunt ad Sedem Apostolicam.
 X. Vexantes Romipetas. XI. Offendentes Cardinales, &
 Ecclesiæ Prælatos. XII. Offendentes eos, qui ad Romanam
 Curiam accedunt pro negotijs, negotiorumque gestores. XIII.
 Appellantes à gravamine, vel futura executione Litterarum A-
 postolicarum, ad Laicam Potestatem. XIV. Officiales, & a-
 jij, qui causas Ecclesiasticas avocant à Judicibus Ecclesiasticis. XV.
 Judices sæculares, qui personas Ecclesiasticas ad sua Tribunalia
 trahunt. XVI. Impedientes Prælatos, ne jurisdictione suâ Ec-
 clesiasticâ utantur. XVII. Usurpantes jurisdictionem Sedis A-
 postolicæ, aliarumque Ecclesiarum, seu fructus, redditus, & pro-
 ventus earum. XVIII. Imponentes Decimas, vel alia onera
 Personis Ecclesiasticis. XIX. Judices sæculares, qui in causis
 capitalibus Clericorum sese interponunt. XX. Occupantes
 bona & Terras Ecclesiæ Romanæ, & supremam Jurisdictionem
 in illis usurpantes.

Pœna ab-
 solventium
 à Casibus
 Bullæ Cœ-
 næ.

57. Tandem circa finem citatæ Bullæ Cœnæ Domini ad-
 dit Pontifex: *Quod si forte aliqui tenorem presentium, talibus ex-
 communicatione & anathemate laqueatis, vel eorum alicui, absolu-
 tionis beneficium impendere de facto presumpserint, eos excommunicationis
 sententiâ innotuimus.* Circa quæ verba rectè notat Navarrus cap.
 27. *Manual. num. 74.* (ubi à num. 55. & deinceps, explicat Bullam
 Cœnæ Domini) quòd hæc excommunicatio, ejusque absolutio
 non sit reservata Papæ; cum talis reservatio ex littera non pa-
 teat. Deinde, quòd hanc excommunicationem non incur-
 rant ille Confessarius, qui oblivione, incogitantia, vel igno-
 rantia non crassa absolvit: quia fertur in eos, qui absolutionis
 beneficium impendere *de facto* (de jure enim talis absolutio non
 tenet, ob defectum jurisdictionis, cum obstat reservatio)
presumpserint; hoc est, scienter ac deliberatè, non obstante ista
 hac Constitutione, attentaverint. De horum quippe numero
 non

non est, qui absolvit per oblivionem, incogitantiam, aut ignorantiam non crassam.

58. CONCL. II. Inter alias plurimas Excommunicationes, cum reservatas, cum non reservatas, quæ partim in Jure Canonico, partim in diversis Constitutionibus Apostolicis continentur, cæteris frequentior, atque ideo scitu magis necessaria est illa, quæ ipso Jure est lata contra percussores Clericorum. De hac c. Si quis suadente diabolo. 17. q. 4. sic habetur statutum ab Innocentio Papa II. in Concilio Lateranensi: Si quis suadente diabolo hujus sacrilegij reatum incurrerit, quod in Clericum, vel Monachum violentas manus injecerit, anathematis vinculo subjaceat, &c. Concordat Clem. Si quis suadente. de Pœnis. Circa quam Excommunicationem

Excommunicatio in percussores Clericorum lata, declaratur.

59. Notandum I. Per manus violentas, Clerico, aut Monacho injectas, intelligi quamcunque actionem corporalem injuriosam, quæ est moraliter peccaminosa, & violenter illata personæ Clerici, aut Monachi, vel rebus ipsius corpori adhaerentibus. Unde hujusmodi excommunicationem incurrit, qui Clericum vel Monachum occidit, mutilat, vulnerat, vel percutit, sive id fiat manu, aut pede, gladio vel baculo.

Injectio manuum violenta, quæ?

60. Quinimò hoc ipsum procedit, etiamsi hujusmodi injuriosa percussio, sive manuum injectio, fiat in Clericum consentientem, atque subjicientem corpus suum certis percussibus, quamvis hoc fiat in satisfactionem cujuscumque præcedentis injuriæ à Clerico alteri illatæ. Nam etsi talis percussio non esset violenta, utpote exercita in consentientem; adhuc tamen ea foret injuriosa, atque retundans in opprobrium Status Clericalis, cujus favori privatorum pacto renuntiari non potest; prout expressè cavetur c. Contingit. 36. de Sentent. excom. juncto c. Si diligenti. de Foro compet.

Quid, si Clericus sit consentiens?

61. Insuper ille censetur iniecisse manus violentas, atque ipso Jure incurrere memoratam excommunicationem latæ sententiæ, qui Clericum injuriosè (licet absque alia læsione corporali) detinet in custodia publica vel privata, aut eum detruddit in vincula, c. Nuper. de Sent. excom. Item, qui sputum aut pulverem in faciem ejus projicit, vestimenta ipsi adhaerentia dilacerat, aut violenter detinet, & hujusmodi. Sectus est, si detineantur, dilacerentur, aut percutiantur vestimenta Clerico non adhaerentia; utputà si Clericus fugiens amittat pileum, & alter pileum ex ira dilaceret, aut verberet.

Alij modi violentæ manuum injectionis.

quid de
eam mani-
dantibus;
consulen-
tibus, rati-
habenti-
bus?

62. Ulterius, licet ex textu citati Canonis comprehendantur soli physice offendentes Clericum vel Monachum, tamen ex alijs Canonibus extenditur hæc Excommunicatio etiam ad mandantes, consulentes, auxiliūve præbentes ad percussorem Clerici, dummodo effectus sit securus, c. *Quanta, de Sent. Excom.* Nam *facientes & consentientes pari poenā plectendi sunt*: ut ibidem dicitur; idque clarius habetur *Clem. Si quis suadente, de Poenis*. Item ad eos, qui ratam habent offensionem Clerici suo nomine factam, *ext. clar. c. Cum quis, 2. de Sent. excommunicat. in 6.* Quia, ut ait Reg. 10. Juris in 6. *Ratificationem retrahit, & mandato non est dubium committi.*

Clerici, &
Monachi
nomine, qui
hic intelli-
gantur?

63. Notandum II. Quod nomine Clerici, hic intelligantur omnes saltem primā Tonsurā insigniti, dummodo Privilegio Canonis privati non existant. Nomine autem Monachi, hic intelliguntur omnes omnino Religiosi & Religiosæ, sive Viri sive Moniales sint; eorumque Conversi & Conversæ, imò etiam Novitij & Novitiæ. His addit Herincx *disp. 6. de Censuris, q. 2. num. 56.* Canonistas sæculares (vulgò, *Dit Stiff, Bräulein*) quamdiu Præbendam retinent, & in habitu Ecclesiastico, patenter à sæcularibus foeminis distinctivo, incedunt. Item gaudent hoc privilegio Canonis Tertiarij, & Tertiariæ Ordinis S. Dominici, & S. P. N. Francisci, qui assumpto habitu Monachali se mancipaverunt obsequio alicujus approbatæ Religionis sub obedientia Superioris. Secus dicendum de Eremitis illis, qui sub nulla Regula & obedientia Superiorum vivunt, sed sunt vagi, & nullam specialem Ecclesiasticam obligationem habent.

Odia re-
stringi, &
favores
convenit
ampliari.
Declaratur.

64. Si dicas: Juxta Reg. 15. Juris in 6. *Odia restringi, & favores convenit ampliari*: Atqui *can. Si quis suadente, 17. q. 4.* veritatur in materia odiosa videlicet excommunicationis ipso facto incurrendæ; ergo non debet extendi ad omnes dictas personas, sed restringi ad solos Clericos & Monachos, utpote de quibus duntaxat Canon citatus expressè loquitur. Resp. cum Abbate *c. Non dubium, de Sent. excom.* distinguendo min. Atqui Canon ille versatur in materia odiosa ex parte percipientis, transeat (nam & hoc in dubiū verti possit, cum excommunicatio sit medicinalis, cap. 1. eod. in 6.) versatur in materia odiosa ex parte Clericorum, Scatūque Clericalis, negatur min. Sic enim is continet favorem, cum privilegium Canonis sic concessum non tam in favorem Clerici ordinati, quam in favorem Ordinis Clericalis, ut dicitur *c. Contingit, 6. de Sent. excom.* ac proinde merito extendendum. Hæc responsio, ut melius intelligatur,

65. Ad

65. Advertendum, quod plerumque, dum uni quidpiam favorabiliter conceditur, id alteri adimatur; ac proinde, quod uni est favor, id alteri soleat esse odium. Ad dignoscendum igitur, quænam materia sit favorabilis, & quænam odiosa, Doctores apud Covarruviam lib. 1. var. resolut. cap. 11. num. 5. & Sanchez lib. 1. de Matrim. disp. 1. num. 4. sequentes assignant Regulas.

66. I. Quoties favor & odium distingui, atque ab invicem separari possunt, favor ut favor, & odium ut odium assumi debet: ac proinde ejusmodi Constitutio, qua parte est favorabilis, debet latè explicari, & qua parte est odiosa, debet censei strictæ interpretationis.

67. II. Quando Constitutio partim est favorabilis, partim odiosa, simulque favor ab odio separari nequit, tum ut dignoscatur, an sit favorabilis nec ne, attendere oportet ad principalem intentionem disponentis. Et si quidem principaliter in favorem alicujus statuta sit, Constitutio censetur omninò favorabilis, non obstantè, quòd in aliquod damnum, sive odium tertij redundet. Si autem principale intentum Constitutionis tendit in alicujus odium, seu poenam, Constitutio censetur simpliciter odiosa, estque strictè interpretanda, haud obstante, quòd simul cedat in aliqualem favorem tertij: siquidem ex primario suo fine mensuranda, & dijudicanda est ipsamet dispositio.

68. Hoc ad propositum applicando, cum Canon, si quis suadente. 17. q. 4. principaliter latus fuerit in favorem Status Clericalis & Monachalis, eò quòd in ejus opprobrium & damnum cedat, injustè ab alijs verberari, atque iniquis vexationibus corporalibus malevolòrum passim obnoxios esse Clericos & Monachos, cæteroquin inermes: hac ratione Constitutio illa censetur favorabilis, ac proinde extenditur etiam ad Conversos, Novitios, & alias personas enumeratas. At verò respectu ipsius criminis, seu injuriæ censetur odiosa, & strictè interpretanda: unde non sufficit solus conatus, aut sola injuria verbalis, sed requiritur vera læsio corporalis: sive injectio manuum injuriosa. Unde ulterius

69. Notandum III. Quòd ad incurrendam hanc Excommunicationem requiratur injuriosa percussio, & quæ spectatis circumstantijs sit peccatum mortale. Unde ab hac Excommunicatione excusatur primò, qui tam leviter, aut ex joco vel ex subita cholera percutit Clericum, ut vel ratione parvitatæ ma-

Ratio diff. cultatis.

Regula I.

Regula II.

Canon, Si quis suadente. an sit favorabilis, nec ne?

Qualis percussio requiratur ad incurrendam dictam Excommunicationem?

terix, vel ratione inadvertentix, seu indeliberationis, non peccet mortaliter; prout *cap. 1. de Sent. excom.* habetur, atque inter alia exemplificatur de impubere Clericum percutiente.

Casus, in
quibus ea
non incur-
ritur.

70. Deinde excusatur, qui percutit Clericum causâ correctionis & disciplinæ, habens ad hoc legitimam facultatem. Ut si Magister Clericum Scholarem correctionis causâ percutiat, *cit. o. 1. de Sent. excom.* Vel si Prælati subditum percutiat causâ disciplinæ: quia talis correctio non potest censerî violenta manuum injectio. Insuper excusatur, qui Clericum vim sibi inferentem, aut sua bona auferentem, percutit cum moderamine inculpatæ tutelæ: nam *vim vi repellere, omnes leges omniâque jura permittunt*, uti notatur *c. Si verò 3. de Sent. excom.* Rursum excusatur ab excommunicatione, qui percutit Clericum, quem invincibiliter nescit esse Clericum, *cit. c. Si verò.* Item ille, qui Clericum contempto Clericali habitu tyrannidi, & enormitatibus, se invicundè immiscentem captivat, percutit, aut occidit, *c. Cum non ab homine. & c. Perpendimus. eod.* Idem accidit in alijs nonnullis casibus, rarioribus tamen, de quibus Authores.

Aliæ Ex-
communi-
cationes,
remissivæ.

71. CONCL. III. Plurimæ aliæ Excommunicationes, tum reservatæ, tum non reservatæ, habentur in Jure Canonico, & alijs Constitutionibus Ecclesiasticis passim, quas omnes ob sui multitudinem enumerare difficile foret: in casu tamen emergentiæ de iisdem consulantur Libri de hac materia copiosius tractantes.

An possit
quis sæpius
excommu-
nicari?
Solvitur in-
stantia.

72. Quæres, an quis sæpius possit excommunicari? Resp. affirmative, *arg. o. Cum pro causa de Sent. excom.* & notat Glossa *in c. Engeltrudam. 3. q. 4.*

73. Nec obstat, quòd ejectionis ex Ecclesia, non possit amplius ejici; sicut & occisus nequit iterum occidi. Resp. enim cum *cit. Glossa*, excommunicationem habere duos effectus, unum ejiciendi extra Ecclesiam, & alterum detinendi extra. Et licet excommunicatio posterior non possit consequi primum effectum in jam excommunicato, benè tamen secundum.

Corollarium.

74. Infertur proinde conformiter dictis, quòd ligatus pluribus excommunicationibus, possit absolvi ab una, & non ab altera; & qui verè vult absolvi ab omnibus, omnem causam, pro qua, vel quibus fuit excommunicatus, debeat exprimere, *arg. cit. o. Cum pro causa. de Sent. excom. junctâ Glossâ ibidem, §. Tanquam excommunicat.*

75. Nec

75. Nec obstat, quòd unum peccatum non dimittatur sine altero, arg. 6. *Majores. §. Sed adhuc. de Baptismo, ibi: Dominus, qui totum hominem salvum fecit in Sabbato, opus imperfectionis non novit; & ab hoc peccata non ex parte, sed ex toto dimittit.* Resp. quippe cum Fagnano incit. 6. *Majores. num. 62.* disparitatem esse, quia absolutio à peccatis est actus Divinus, qui non debet esse absque perfectione: secus est de absoluteione ab excommunicatione, quæ est actus humanus Ecclesiæ, utpote per quam introducta est excommunicatio.

Solvitur a-
lia iusta a-
tia.

Q U Æ S T I O V.

De Suspensione, & varijs ipsam atinentibus.

76. **C**ONCL. I. *Suspensio* est Censura Ecclesiastica, qua prohibetur seu arceatur Minister Ecclesiæ ab aliquo actu Ecclesiastico aliàs sibi competente, & hoc ad tempus. Ita Doctor Subtilis in 4. dist. 25. q. 1. estque in re communis. Dicitur, qua *Minister Ecclesiæ*, id est, Clericus: quia *Suspensio* est Censura propria Clericorum, & quæ Laicis non competit, quamvis Excommunicatio, & Interdictum sint Censuræ Clericis & Laicis communes. Dicitur ulterius, arceatur ab aliquo actu Ecclesiastico: quia hic est proprius & adequatus effectus suspensionis, scilicet privare Clericum exercitio actus Ecclesiastici cæteroquin sibi competentis, ut non possit illum licitè, & absque peccato exercere. Et per hoc differt *Suspensio* à cæteris Censuris, quæ plures alios & distinctos effectus habent, ut patet ex singularum explicatione.

Suspensio,
quid?

77. Additur tandem, & hoc ad tempus. Per quod *Suspensio* differt à Depositione, ac Degradatione, quæ privant ministerium Ecclesiasticorum in perpetuum, & absque spe restitutionis.

Differt à
Depositione,
& Degradatione.
Suspensio
latæ, & fer-
rendæ senten-
tiæ.

78. **C**ONCL. II. *Suspensio* variè dividitur. Ita omnes, & patet inductione. Nam imprimis *Suspensio* alia est lata sententiæ, quæ scilicet ipso Jure infligitur delinquenti: alia ferendæ sententiæ, quæ primum per sententiam Judicis ob commissum delictum infligitur. (e)

(e) Vide
dist. Tr. 2.
Dist. 2. n. 2.
35. 36. &

79. Deinde ipsa dividitur in *Suspensionem* ab officio, & à beneficio. *Suspensio ab officio* est, qua Clerico interdicitur executione suorum Ordinum, aut aliarum functionum, quæ ipsi ratione Ordinis, aut muneris Clericalis competunt. *Suspensio à beneficio*, aut officio, & Beneficio.

segg.
Suspensio ab
officio &
Beneficio.

Q O O O O

840 *Tract. XIII. De Censuris, ac Irregularitate, &c. Distinct. II.*
dicitur, qua fructus sui Beneficij Ecclesiastici Clericus percipere prohibetur; prout amplius declarabitur in Conclusionibus.

Totalis, & partialis, quid?

80. Ex his utraque *Suspensio* subdividitur in totalem, & partialem. *Totalis* est, qua quis ab omni prorsus officio Ecclesiastico, vel à perceptione omnium omnino fructuum Beneficialium suspenditur, seu arcetur. *Partialis* est, qua vel unus specialis actus officij Ecclesiastici Clerico prohibetur: ut si Sacerdos ab exceptione Confessionum, aut Episcopus à collatione Ordinum suspendatur; nam talis potest alios actus Ordinis sibi competentes exercere, utputà celebrare Missam, & hujusmodi. Vel (loquendo de Suspensione partiali à Beneficio) si Clerico Beneficario certa duntaxat pars fructuum Beneficialium subtrahatur, v. g. tertia, vel quarta solummodò pars eorum.

Suspensio ab officio non includit Suspensionem à Beneficio, nec econtrà:

81. CONCL. III. Censura Suspensionis est strictæ interpretationis; ac proinde Suspensio ab officio, per se non includit Suspensionem à Beneficio, nec econtrà. Ita Ludov. Engel *tit. de Sent. excomm. num. 75.* Navarrus *cap. 27. Manual. num. 160.* & alij. Ratio est: quia Suspensio est pœna, ob commissum delictum inflicta: atqui pœnæ sunt strictæ interpretationis; nam odia restringi, & favores convenit ampliari, juxta Reg. 15. Juris in 6. simulque in pœnis benignior est interpretatio faciendâ, Reg. 48. Juris in 6. Ex quibus mox sequitur, Suspensionem ab officio non includere, per se loquendo, Suspensionem à Beneficio, nec econtrà: habent enim diversos effectus, & ab invicem separabiles.

Per se loquendo.

82. Dicitur, *per se loquendo*. Nam, si Suspensio ab officio sit perpetua, & in effectu Deposicio, tunc taliter suspensus per sententiam Judicis, meritò etiam privandus erit Beneficio: cum Beneficium detur propter officium; quod tamen in perpetuum suspensus, amplius exercere non potest. Intellige, dummodò ipsi suspensò præstentur alimenta ab Ecclesia, ne in opprobrium Ordinis Clericalis mendicare cogatur.

Idem die de Suspensione ab Ordine, & jurisdictione.

83. CONCL. IV. Similiter suspensus ab Ordine, non censetur suspensus à jurisdictione Ecclesiastica, nec econtrà. Ita cit. Engel *num. 76.* estque communis Doctorum. Ratio patet ex proximè dictis: quia Suspensio est strictæ interpretationis, ac proinde non extendenda ultra verborum proprietatem. Hinc Episcopus suspensus ab Ordine, licet Confessiones audire non possit, alteri tamen potestatem absolvendi, seu Confessiones audien-

diendi delegare non prohibetur : nam hoc spectat ad potestatem jurisdictionis, illud ad potestatem Ordinis.

84. CONCL. V. Nihilominus, si absolute & sine limitatione suspensio imponatur, neque ex adjunctis limitatio aliqua colligi possit, censetur ea esse simpliciter totalis. Ita Herincx ^{Suspensio absolute lata, censetur totalis.} Ratio est : quia ex vi sermonis, propositio indefinita æquivaleret universali ; simulque tunc non est ratio, cur potius suspensio de uno, quam de altero, lata intelligatur.

85. Inferitur proinde, quod suspensus absolute sine ulla determinatione, intelligatur suspensus tam ab officio, quam à Beneficio. Inferitur ulterius, quod simpliciter & absolute suspensus ab officio, censetur suspensus tam ab Ordine, quam jurisdictione : quia officium includit utrumque, nec est major ratio de uno, quam de altero. ^{Corollarium.}

86. Dicitur, si absolute & sine limitatione &c. Nam si suspensio feratur determinate ad certam materiam, ut puta super certum actum Ordinis vel jurisdictionis non exercendum, fatentur omnes, eam ultra ejusmodi actum non esse extendendam : cum poenæ non sint extendendæ ultra verborum proprietatem. Sic suspensus à Confessionibus audiendis, potest celebrare Missam, officium Diaconi solemniter exercere, ac hujusmodi. ^{Secus, si suspensio feratur determinate.}

87. CONCL. VI. Suspensus ab Officio, si actum sibi interdium culpabiliter exerceat, contrahit Irregularitatem, ^{c. 1. de Sent. & re judicat. in 6.} At verò suspensus à Beneficio, si eidem se ingerat, & fructus percipiat, non efficitur irregularis, perdit tamen Beneficium ipso jure, ^{arg. c. Cupientes. §. Ceterum. de Regularis?} ^{l. 1. in 6. Engel loc. cit. num. 78. Pirhing. de Sent. excommun. num. 209. & alij.}

88. CONCL. VII. Omnes, & soli Clerici, præter Papam, Suspensionis Censuram incurrere possunt. Ita Layman ^{lib. 1. tract. 5. part. 3. c. 1.} contra Henriquez, qui existimat, etiam in Abbatissam Suspensionis censuram cadere posse. Patet Conclusio ex definitione Suspensionis. ^{n. 76. & seq. explicatâ.}

89. Nec urget instantia de Abbatissa. Nam ipsa solum suspendi potest ab officio suæ Oeconomix, ejusque actibus ; non verò ab actu aliquo Ecclesiastico, cum sit incapax omnis Ordinis. ^{Qui suspensionem possunt incurrere?} ^{Solvitur instantia.}

Ooooo2

QUÆ

QUÆSTIO VI.

Quid, & quotuplex sit Interdictum, & qualis effectus
ipius?

Interdi-
dictū, quid?

90. **C**ONCL. I. *Interdictum* rectè definitur, dicendo: Interdictum est Censura Ecclesiastica, per quam prohibetur participatio certorum Sacramentorum, Divinorum Officiorum, atque sepultura Ecclesiastica. Ita in re communis.

Quomodo
differat ab
Excommu-
nicatione,
& suspen-
sione?

91. Differt autem Interdictum ab Excommunicatione, quòd hæc multò gravior existat, utpote removens Fidelem non solum à participatione Sacramentorum, sed etiam à communibus Suffragijs Ecclesiæ, ipsaque communione Fidelium. Item Excommunicatio non fertur in loca, aut integras Civitates: secus accidit in interdicto locali. Differt etiam interdictum à Suspensione: nam hæc fertur in solas personas Ecclesiasticas; Interdictum verò etiam in Laicas ferri potest. Omittuntur aliæ differentię.

Interdictū
locale,

92. **C**ONCL. II. Interdictum dividitur in locale, personale, ac mixtum. Ita omnes Doctores, & patet inductione. Siquidem *Interdictum locale* dicitur illud, quod directè fertur in locum, quatenus in ipso interdiciuntur, seu prohibentur fieri Divina Officia, & hujusmodi. Et istud subdividitur in generale, & particulare. *Interdictum locale generale* est, quo interdicitur locus, varia sub

Generale, &
Particulare,
quid?

se loca complectens, v. g. Regnum, Provincia, Civitas. *Interdictum locale particulare* dicitur, quo interdicitur particularis aliqua Ecclesia. Porrò Interdictum locale indirectè tantum afficit personas, dum scilicet sunt in tali loco, vel Ecclesia: unde, si ejusmodi personæ alibi existant, possunt ibidem Officijs Divinis interesse, Sacramenta recipere, atque in Loco sacro sepeliri.

Interdicta
Civitate
sententur
interdicta
Suburbia
&c.

93. Et quidem loquendo de Interdicto locali, sciendum ex *c. Si civitas, de Sent. excomm. in 6.* quòd interdicta Civitate, Castro, aut Villâ, etiam Suburbia, & continentia ædificia ipsorum intelligantur interdicta: ne cæteroquin Interdicti sententia vilipendatur, si possent in prædictorum Suburbijs Divina celebrari; cum incolæ ad eadem absque labore excurrentes, Interdicti vim passim eluderent.

94. Et

94. Et ob eandem rationem, si Ecclesia Interdicto subje-
ta existat, neque in Capellis ejus Divina celebrari, neque in Cæ-
meterio eidem Ecclesiæ contiguo sepeliri poterit: secus, si eidem
Ecclesiæ contigua non sint, prout subjungitur *cit. c. Si civitas. de*
Sent. excomm. in 6. Porro *contigua* dicuntur ea, quorum extrema
invicem se contingunt, ut ait Glossa ibidem: sive, ut alij loqu-
untur, quando inter parietem Ecclesiæ ipsamque Capellam, vel
Cæmeterium, nihil aliud interponitur.

95. *Interdictum personale* est, quod immediatè & directè fer-
tur in personam; per quod videlicet certa persona arcetur à
participatione quorundam Sacramentorum, Divinorum Offi-
ciorum, ac sepulturæ Ecclesiasticæ in quocunque loco. Unde
hujusmodi Interdictum sequitur personam, quocunque ierit, si-
cut umbra comitatur corpus, & lepra leprosum, *arg. c. Si sententia.*
§. Cum verò. de Sent. excomm. in 6. Ubi additur, quòd si populus ali-
cujus terræ Interdicto notetur, singulares personæ interdicti cen-
seantur, ne alioquin sententia effectum careat.

96. Tandem *Interdictum mixtum* dicitur illud, quo locus, ac
personæ simul interdicuntur: ut si interdicatur Civitas, & om-
nes incolæ ejus. Unde Interdictum mixtum includit locale, &
personale simul.

97. Cæterum quoad Interdictum personale est notandum,
quòd, si sententia Interdicti proferatur in Clerum, non censeatur
interdictus Populus; nec econtrà Interdicto Populo, censeatur
Clerus interdictus, *text. clar. cit. c. Si sententia. de Sent. excomm. in 6.*
Unde uno ipsorum Interdicto alius licitè admittitur ad Divina
siquidem in materia pœnali, & odiosa, qualis est hæc, verba sunt
strictè interpretanda, juxta Reg. 15. Juris in 6. *Odia restringi, &*
favores convenit ampliari. Et Reg. 26. eod. *In pœnis benignior est inter-*
pretatio faciendâ. Addunt Doctores, quòd sive Clerus, sive Po-
pulus alicujus loci interdicatur, non comprehendantur Religio-
sissimi utriusque sexûs, nisi exprimantur: nam etsi in materia favora-
bili nomine Cleri contineantur etiam Religiosi utriusque sexûs,
secus tamen est in materia odiosa; idque per textus proximè al-
legatos, junctâ *Clem. 1. de Supplenda neglig. Pralat.* ubi ista ponuntur
tanquam diversa; & concordantijs.

98. CONCL. III. Triplex est effectus Interdicti, videlicet
privatio participationis quorundam Sacramentorum, prohibi-
tio Divinorum Officiorum, & tandem privatio sepulturæ Eccle-
siasticæ. Ita Doctores communiter; & patet non solùm ex defi-

Ooooo 3

nitio.

nitio Interdicti superius positâ, sed etiam ex diversis textibus Juris Canonici in progressu allegandis.

I. Privatio participationis quorundam Sacramentorum.

99. Quantum attinet ad primum effectum Interdicti, notandum, quod privatio participationis quorundam Sacramentorum sit intelligenda de participatione talium Sacramentorum tam activâ, quam passivâ; ita, ut illa nec licitè possint administrari, nec licitè recipi tempore Interdicti, aut à persona interdicta.

Et quorum?

100. Et dicitur notanter, quorundam Sacramentorum. Nam tempore Interdicti localis, sive illud sit generale, sive particulare, non prohibetur administratio, & receptio omnium Sacramentorum, sed aliquorum duntaxat; videlicet Sacramenti Extremæ Unctionis, Ordinis, Eucharistiæ extra articulum mortis, ac etiam Benedictio nuptialis: quamvis juxta sacis probabilem sententiam, Matrimonium sine Benedictio nuptiali licitè possit contrahi.

Quid de Baptismo, & Confirmatione.

101. Sciendum proinde, quod Sacramentum Baptismi, & Confirmationis licitè possit conferri, & recipi ab interdictis, ac etiam in loco interdicto, ut habetur *c. Responso. de Sent. excom. & c. Quoniam. & c. Alma Mater. eod. in 6.* Siquidem Baptismus est Sacramentum summè necessarium ad salutem; Confirmatio autem est quasi complementum Baptismi, cum detur ad confirmandam, & fortiter profitendam Fidem Christianam in Baptismo susceptam. Et ob hoc *cit. c. Quoniam. eod. in 6.* habetur, quod tempore Interdicti Chrisma in die Coenæ Domini confici queat: quia vetus Chrisma non debet esse usui; & concessio principali censetur concessum accessorium, nempe confectio Chrismatum pro administratione dictorum Sacramentorum requisiti.

Et confectio Chrismatum?

102. Similiter Sacramentum Pœnitentiæ potest tempore Interdicti, non solum morientibus, sed etiam sanis (dummodò non fuerint excommunicati, nec sint in causa culpabili, ob quam latum est Interdictum) licitè administrari, *cit. c. Alma mater. de Sent. excom. in 6.* eò quod & istud Sacramentum sit valdè necessarium propter pronitatem, quam habent homines ad peccandum. Sacramentum verò Eucharistiæ non nisi in mortis articulo (vel probabili periculo mortis) ministrari potest, *arg. c. Quod in te. de Penit. & remiss.*

Item de peccantia.

Et Eucharistia?

II. Prohibitio Divinorum Officiorum.

103. Secundus effectus Interdicti, qui est prohibitio Divinorum Officiorum, hoc involvit, quod tempore Interdicti intelligatur esse prohibita celebratio, & auditio Divinorum Officiorum.

ciorum. Porrò nomine *Divinorum Officiorum* comprehenditur eiorum; & non solum SS. Missæ Sacrificium, sed & (f) omnis publica & so- quorum? lemnis Oratio, quæ ab Ecclesia instituta est, quòd à Clericis ad (f) *Confor-* Dei laudem exercentur: cujusmodi sunt solemnes Benedictio- miter di- nes Aquæ benedictæ, Cinerum, Palmarum, & Candelarum, quæ tis supra, nomine, & auctoritate Ecclesiæ à Sacerdotibus fiunt. Item Ho- n. 20.] raræ Canonice, si publicè legantur: quod ultimum idcirco addi- tur, quia privatim tenentur Clerici, ad Horarum Canonice recitationem obligati, eas recitare, non obstante Interdicto loca- li, vel personali.

104. Nihilominus hæc tam ampla *Divinorum Officiorum* Limitatur prohibitio postmodum limitata fuit in *cit. c. Alma mater*. Ubi hoc, dicitur, quòd quando Civitas, vel locus alius Interdicto subja- cer, singulis diebus in Ecclesijs & Monasterijs Missæ celebrentur, & alia dicantur Divina Officia sicut prius, submissâ tamen voce, januis clausis, excommunicatis & interdictis (intellige, nisi ha- beant speciale privilegium, nec dederint causam Interdicti) ex- clusis, & campanis non pulsatis. In Festivitatibus verò Natalis Domini, Paschæ, ac Pentecostes, & Assumptionis Virginis Glo- riosæ, campanæ pulsentur, & januis apertis altâ voce Divina Of- ficia solemniter celebrentur, excommunicatis tamen prorsus ex- clusis, sed interdictis admittis.

105. Tertius effectus Interdicti, est privatio sepulturæ Ec- III. Privatio clesticæ. Et hic effectus intelligendus est, ut in *Loco sacro* sepulturæ interdicto nullus possit sepeliri, nisi habeat privilegium: quale Ecclesiasti- datur (ut alij privilegiati taceantur) omnibus Clericis, qui tem- ca. pore Interdicti generalis illud servaverunt, ad hoc, ut cum silen- tio possint sepeliri in *Loco sacro*, *text. clar. c. Quod in te. de Penit. & remiss.*

106. Nihilominus tempore Interdicti localis generalis (se- Declaratur cùs in personali, vel si alicujus terræ populus interdicto notetur; hic effectus nam etiam tunc singulares personæ censentur interdictæ, *c. Si sententia. de Sent. excomm. in 6.*) possunt homines illius loci, qui personaliter interdicti non sunt, extra illum locum efferri, & in alio loco non interdicto sepeliri, imò & ibidem iateresse Divinis, *cit. c. Si sententia.*

107. Insuper si quis sepultus fuerit extra Locum sacrum Casus pra- tempore Interdicti, cessante Interdicto in Locum sacrum est ctici circa hoc, transferendus, si id commodè fieri potest; ut post Glossam in *c. A nobis. 28. de Sent. excomm. 7. Forma*, notat Navarrus *cap. 27. Man.*

num. 176. Quòd si verò contingat, contra prohibitionem Juris aliquem interdictum sepeliri in Loco sacro, non erit is extrahendus: quia hoc non habetur Jure statutum. *Glossa cit. & Engel loc. cit. num. 96.* Nec obstat, quòd secus sit dicendum de excommunicatis; quippe qui, in Loco sacro sepulti, debent exhumari, *c. Sacris, de Sepult.* Nam hæc pœna non est extendenda ad alium casum Jure non expressum: simulque Excommunicatio privat communione Fidelium, non verò Interdictum.

Cessatio à
Divinis,
quid;

108. Quæres, quid sit Cessatio à Divinis? Resp. cum communi. *Cessatio à Divinis* (quæ & *Suspensio Organorum*, id est, laudis Divinæ dicitur) est Ecclesiastica prohibitio, ob quam Clerici cessare debent in certo loco à Divinorum Officiorum celebratione, & Sacramentorum administratione, nisi quatenus eam necessitas postulat.

Quando
possit indicari?

109. Porrò Cessatio à Divinis non debet indicari, nisi ob gravem injuriam Deo & Ecclesiæ illatam, ut injuriantes resipiscant, & quod deliquerunt, emendent: sùntque in ejus indictione plura observanda, quæ in Jure Canonico, *c. Si Canonici, & c. Quamvis, de Offic. Ordinarij in 6.* fusè præscribuntur.

Differt ab
Interdicto
quod;

110. Differt autem multipliciter Cessatio à Divinis ab Interdicto. Nam I. Cessatio à Divinis non est Censura, sicut Interdictum. II. Violans Cessationem à Divinis, licet graviter peccet, non fit irregularis: benè tamen violans Interdictum. III. Cessatio à Divinis nunquam afficit personas, sed locum tantum; unde extra illum liberè possunt Divina audiri à quolibet, vel celebrari: Interdictum verò quandoque est personale, & afficit personas. IV. Sepultura in Loco sacro, tempore Cessationis à Divinis, juxta probabiliorem sententiam, omnibus est concessa, dummodò fiat sine Officio funebri: secus est in Interdicto. Omittuntur aliæ differentie.

